

VARÐA

Upplifanir og reynsla ungra NEET-kvenna af
erlendum uppruna

Kynning á fundi Velferðarvaktarinnar | 1. janúar 2022

INNGANGUR

- Rannsóknin styrkt af Jafnréttissjóði Íslands
- Rannsóknin gerð samhliða annarri rannsókn Vörðu á stöðu og bakgrunni NEET-hópsins á Íslandi
 - Fólki af erlendum uppruna líklegri til að vera í NEET-hópnum
 - Karlar örlítið líklegri en konur til að tilheyra hópnum

MARKMIÐ

- Veita innsýn í reynsluheim og upplifanir ungra NEET-kvenna sem eru innflytjendur á Íslandi
- Varpa ljósi á þær hindranir sem þær mæta

AÐFERÐ

- Eigindleg rannsókn
- Rýnihópaviðtal við fimm konur á aldrinum 24-28 ára sem eru allar innflytjendur á Íslandi með reynslu af því að vera í NEET hópnum
- Tvö megin þemu komu fram:
 - Samfélagslegar hindranir
 - Stofnanabundnar hindranir

SAMFÉLAGSLEGAR HINDRANIR

Ég byrjaði að finna fyrir því að sumir Íslendingar eru móðgaðir þegar þeir koma og panta kaffi og við [innflytjendur] getum ekki sagt upphæðina í krónum á íslensku, og þetta er vandamál jafnvel þótt þau geti talað ensku mjög vel.

Ég var að vinna í túristaverslun sem var bara eins og annar heimur (...) vinna með útlendingum, að selja útlendingum dót. Samt gerðist það nokkrum sinnum að einhverjir Íslendingar komu inn og byrjuðu að tala eitthvað á íslensku og ég sagði „afsakið, gætum við talað á ensku?” og sumir þeirra fóru þá bara sem var hræðilegt.

Ég var alltaf mjög afsakandi, þú veist [sagði] „Hæ, ég tala ensku, er það að fara að vera í lagi?“ (...) svo gerðist það öðru hverju að [Íslendingarnir sögðu] „Láttu mig fá nýjan þjón, ég er ekki að fara að tala við þig“ (...) þetta gerðist mjög oft og var mjög, mjög niðurlægjandi.

SAMFÉLAGSLEGAR HINDRANIR

...þá lenti ég því miður í aðstæðum þar sem mér var sagt: „Þú átt ekki að vera hérna því þú talar ekki íslensku“ og þau vildu bara tala við einhvern sem talaði íslensku. Það var öskrað á mig og hlegið að mér

Þegar Íslendingar segja að þú verðir að læra íslensku þá vilja þau samt ekki hlusta á íslenskuna mína, þau hafa ekki þolinmæðina. Þú veist, og þegar ég tala íslensku þá þarf ég að endurtaka mig þar sem ég get ekki borið fram „r“ (...) og þau verða óþolinmóð og pirruð á mér (...) ég held það ætti að stuðla að því menningarlega að vera þolinmóð við innflytjendur (...) Þú veist, ef ég er raunsæ, þá er engin okkar nokkurn tímann að fara að tala íslensku reiprennandi, þú veist. Það er bara ekki að fara að gerast, við getum verið í skóla að læra hana en verðum aldrei fullkomlega altalandi. Þannig að mér finnst að allt þetta tal um að „þú verður að tala íslensku“ þurfi að hætta.

SAMFÉLAGSLEGAR HINDRANIR

Mér líður hálfpartinn eins og að oft þegar Íslendingar ráða fólk til að vinna eða eitthvað þá hugsa þau um að borga þér [útlendingum] eins og þau séu að gera þér greiða. Þú veist þú bókstaflega þarft að segja: „Takk kærlega fyrir að borga mér, þú veist fjórum dögum of seint en ekki tveimur vikum of seint.“

Hann sagði að við myndum fá greitt í dag en síðan sendi hann mér SMS og sagði: „Æi, kannski á morgun“, og þú veist hvað meinarðu með kannski? (...) Við erum með reikninga sem þarf að borga alveg eins og Íslendingar. Við erum öll fólk og við höfum öll skyldur og reikninga sem við þurfum að borga. Þú veist, af hverju er ekki hægt að standa við tímamörkin?

STOFNANABUNDNAR HINDRANIR

Árið 2018 var mér lofað að komast í meðferð [í lækningaskyni] sem þau vildu mjög mikið að ég færi í [þau sögðu]: „Oh, þú veist það er eins og hálf árs bið en þú ert að fara í þetta (...) þú ert á biðlista til að komast inn.“ Sérfræðingurinn minn var alveg: „Já þú þarft bara að tóra þangað til.“ Síðan þegar þetta eina og hálf ári var liðið þá sögðu þau: „Æi, við getum ekki boðið þér þessa meðferð því við erum ekki með hana á ensku og íslenskan þín er ekki fullnægjandi.“

Það fyrsta væri klárlega tungumálafyrirstaðan því þú finnur að ef þú ert með tungumálafyrirstöðuna þá geturðu ekki haft sama aðgang að öllum stofnunum og heilbrigðiskerfinu og öllum þeim stuðningi sem þú í raun og veru þarft bara til að geta haft mannsæmandi lífsskilyrði.

STOFNANABUNDNAR HINDRANIR

Mér líkar virkilega ekki við Vinnumálastofnun hérna (...) Mér finnst þau ótrúlega bara draga bara allt í efa sem er ekki, þú veist, íslenskt. En eina leiðin til að koma einhverju í gegn [er að fá eiginmann minn til að tala] (...) Mér finnst eins og mikið af þessum stofnunum þú veist hjá yfirvöldum, félögum og bara hjá öllum noti hræðslutaktík gagnvart útlendingum. Þú veist þau bókstaflega láta þér líða eins og þú sért við það að vera sparkað út [úr landi] eða aldrei að fara að sjá neina peninga eða aldrei hitt og þetta en um leið og eiginmaður þinn hringir og talar íslensku þá eru þau bara: „Þetta er ekkert mál, jara jara, jara, eigðu frábæran dag.

Aðgangur að öllu hér (...) sem venjulega ætti að vera aðgengilegt fyrir alla en er það augljóslega ekki ef þú ert ekki, þú veist, af íslenskum uppruna eða ef þú hefur ekki verið hérna nægilega lengi til að þekkja tungumálið eða fólkið. Því oft er það þannig að ef þú ert með réttu tengingarnar eða hefur einhvern sem er tilbúinn til að hjálpa þér þá getur þér farnast vel. En því miður þá þarf margt fólk þegar það byrjar hér að byrja alveg frá grunni og þau þurfa bara að finna út úr öll sjálf og það fær bara ekki nægilega mikla hjálp til að hálfpartinn komast á þann stað að það njóti sömu lífsskilyrða og íslenskir ríkisborgarar.

STOFNANABUNDNAR HINDRANIR

Ef þú ert að vinna þá geturðu beðið stéttarfélagið að endurgreiða þér eða eitthvað en mikið af því fólki sem er að koma hingað og vill byrja á því að ná tókum á tungumálinu getur það ekki þar sem þau eru ekki komin í stéttarfélag. Þannig þetta er þannig að mikið að fólki kemur hingað ekki með mikið af peningum í vasanum og sérstaklega [ekki] peningum sem þau eiga efni á að eyða í eitthvað svona [tungumálanámskeið]. Þannig það eru strax komnar hindranir og þú hefur ekki einu sinni byrjað að koma þér fyrir í íslensku samfélagi.

Líka, með tungumálaskólana, ég sé ekki af hverju við ættum að borga fyrir þá, við fáum fullt af kvörtunum um að við séum léleg í íslensku en samt vill enginn kenna okkur.

STOFNANABUNDNAR HINDRANIR

Ég finn bara fyrir mjög miklum skorti á stuðningi og fólk verður jafnvel reitt að þú biðjir yfirhöfuð um einhvers konar stuðning. Þú veist [þau segja]: „Það er þín ákvörðun að koma hingað í þetta land þannig að þú ættir að bera ábyrgð á sjálfri þér og við munum ekki styðja þig með neinum hætti, þú þarft bara að gera þetta sjálf.“

VARÐA

Upplifanir og reynsla ungra NEET-kvenna af
erlendum uppruna

Kynning á fundi Velferðarvaktarinnar | 11. janúar 2022